గేయ నాటిక:

అసుర సంధ్య

రచన: "బైరాగి"

: పాత్రలు :

మానవుడు ప్రకృతి

దైత్యుడు జిజీవిష

రాత్రి

★

మానవుడు:

చీకటి పడుతున్నది. చరమ గిరిపైన ఆలోకానికి అంత్యకర్మలు జరుగుతున్నాయి. సాయంకాలపు మహా చితుల రక్తశిఖల్లో దినమణి దగ్ధప్రాయు డయ్యాడు. జీవితపు యజ్ఞవాటికపైన మాటిమాటికీ సందేహాల మందేహ దేహచ్ఛాయలు ముసురుతున్నాయి. ఆకాశ ప్రాంగణంలో తిమిరవాహినుల చరణధ్వనులు అప్పుడే వినవస్తున్నాయి. గంతవ్యం ఏదిక్కున?

ప్రకృతి:

(మెల్లగా పాడుకుంటూ)

నిదురపో అబ్బాయి నిదురబోవయ్యా
పవలెల్ల కష్టపడి నావయ్య నీవు
సంజవేళయ్యింది, నిదురబోవయ్యా
నీ నిదురలో కలలు కలతలిడరావు
హాయిగా మైమరచి నిదురబోతావు
కారునల్లని రేల, పోరేలనయ్యా
నిదురబో హాయిగా నిదురబోవయ్యా

(దూరంనుంచి వికృత భీకరధ్వనులు, దుష్టశక్తుల అట్టహాసమూ, ప్రవేశమూ)

దైత్యుడు:

విలయ భీకరం జీవిత సమరం
ఇచ్చట తావెక్కడ దుర్బలులకు
శక్తి ఒక్కటే అజరం, అమరం
ద్రౌపది కామ్యమ్ము సింహబలులకు
వీరభోజ్యమీ వసుధాసుందరి
బలవంతునిదే భువిలో రాజ్యం
దెబ్బకు దెయ్యం జరుస్తుంది మరి
అసిధారాస్థితమే సామ్రాజ్యం
కంపిత హస్తులు, శంకిత హృదయులు
తొలగండిక మా మార్గంనుంచీ
తప్పుకోండి చల్లగా, మెల్లగా
మా కణకువగా నమస్కరించీ

మానవుడు:

ఎవ్వరు వీరలు?
రుధిరాలక్తక రాగ రంజిత
ప్రాదోషాభా విందకహస్తులు
కజ్జల కాలనిశాకలుషా విల
కేశాచ్ఛన్న శృంగ నిభమస్తులు
రూక్షకోపోద్గత కృద్ధవీక్షణా
రుణ కుసుమాలంకృత దిగంచలులు
అట్టహాస ఘట్టనా ఘోషములు
సుప్తశాంతి స్వప్నకృత చంచలులు
చరణధ్వని శ్రుత భీత లోకులు
విగతఘృణా మమతాప్లుత శోకులు
ఎవ్వరు వీరలు?

ప్రకృతి:

వీరు వికృతి పుత్రులు అబ్బాయీ
ప్రకృతి పుత్రుడవు నీవు మనుజుడవు
ఉష స్తమసముల విడని జంటవలె
వీరికి నీవు దైవికా నుజుడవు

మానవుడు:

మరి వీరెందుకు నిఖిల విశ్వమును
హాలాహల ధారా సారమ్ముల
ముంచి ఎత్తగా నువక్రమింతురు?
ఉష్ణరక్త సిక్తామిష పరిపుష్ట
ఏ అవిచిత దిశ కిటులతిక్రమింతురు?

ప్రకృతి:

నీకివి ఎవ్వరు చెప్పగలుగుదురు?
వారెరుగుదురా అని సందేహము.
అంధతమసముల ఆకర్షణమిది
వ్యర్థమిచట సౌహార్ద్రి స్నేహము
ఆత్మ వినాశక సంఘర్షణమిది

మానవుడు:

శాంతిమార్గమెచ్చట మరి జీవికి
దేహశి ఏది సౌఖ్యమయ దారికి
సంధ్యాపం తమ సాంద్రచ్ఛాయలు
రేయిదురులు విరబోసినపాయలు
అస్తమించినవి జ్యోతిర్లేఖలు
విస్తరిల్లినవి మేచకశాఖలు
ఎవ్వరు మార్గదర్శకులు ఇప్పుడు
వినిపించదే మనుగడల చప్పుడు
కాలకంఠ కంఠాసితాభములు
తిమిరగుప్త నైశప్రలోభములు
మానవాత్మ రక్షణకే మార్గము?
ఎటుల ప్రవేశ్యము రజనీ దుర్గము?

ప్రకృతి:

శోకింపకుమో వత్సా, తప్పక
లభియించును ఏదో ఒక మార్గము
అప్పుడు సకలశోకములు సురుగును
దిగివచ్చును ధారుణిపై స్వర్గము
సృష్టిగర్భ సన్నిహిత శక్తియిది
ప్రబల వికాసకాంక్ష సహజాతము
హననముకన్న జననమే ప్రబలము
కర్దమాంకురముగ్గద జలజాతము
నీవు నిరాశ చెందకోవత్సా,
విజయమొందు జీవితమే తథ్యం
సమసిపోదు సృజనాంకురము పసిని
ఇది అవిచల మపరాజిత సత్యం

దైత్యుడు:

మారణాస్త్రముల మహోల్బణమ్మిది
రండు పోరికిక మహారణమ్మిది
అణ్వస్త్రమ్ముల అతులశక్తితో
జగత్తంత నాశనమై పోవును
మహాశ్మశానపు ఆవేదికపై
నర్తింతుము మే మానందముగా
విలయశివుని తాండవ సంక్షోభము
వ్యాపించు విశ్వము కంపిల్లగ
విహరించును ప్రళయము విచ్చలవిడి
గ్రహగోళమ్ములు హత విహగములై
నేలగూలగా, జడులరాలగా;
ఎవ్వరడ్డుదురు మా ప్రకోపమును?

మానవుడు:

మూఢా, నీవును భస్మమయ్యెదవు
నీ వానరించిన ఘోర కృత్యములు
విలయ వికృత భస్మాసుర హస్తము
దగ్గమొనర్చును నిన్నే చివరకు
చిచ్చు పెట్టెదవు మాతృగర్భమున
విలయాగ్నుల ఆలోడనమ్ములో
గడ్డిపోచవలె బుగ్గియయ్యెదవు
సాహసించకుము, సాహసించకుము,
క్రూరకర్మ నీకేల నక్కటా
ఈ సంక్షోభజన్య శోకాగ్నుల
రుదునోవ్చల నయనాంబుధారలో
మగ్నమయ్యెదవు. భగ్నమయ్యెదవు

జిజీవిష:

హాయిగ అందరు మనవలెనూ
సుందర శోభలు కనవలెనూ.
హింసావికలము ధారుణి సకలము
జీవితేచ్ఛ మానవునకు ప్రబలము
శాంతిమార్గమున మానవులందరు
తోడుగ జోడుగ చనవలెనూ
హాయిగ అందరు మనవలెనూ.
ఎందులకీ భీకర సంఘర్షము
జనులకిందు ఏమున్నది హర్షము
కలసిమెలసి మానవులందరునూ
ఈ జగతిని మాదన వలెనూ

(ప్రవేశం రాత్రి:)

మానవులంతా ఎప్పటికైనా సుఖంగా జీవిస్తారంటావా? ఏమో నబ్బా, నాకు నమ్మకం కలగటం లేదు.

మానవుడు:

తప్పకుండా జీవిస్తారు. అలా జీవించటానికే మానవులు నిర్మించబడ్డారు. అది ఒక్క మానవులకే సాధ్యం. దనుజులు అసుర ప్రకృతి గలవారు. వారిలో సంపూర్ణ ఐక్యత ఉండదు. దేవతలు భోగపరాయణులు. వారికి భోగాలుతప్ప వేరేమీ అక్కర లేదు. మానవుడు మధ్యే మార్గుడు. అతనిలో ఈ రెండు ప్రకృతులూ ఇమిడి ఉన్నాయి. అందువల్ల ఇది అతనికొక్కనికే సాధ్యం.

రాత్రి:

నిజమేకాని, నాకు మానవునితో చాలా పరిచయం ఉంది. నేను మానవుని లోతుపాతులన్నీ చక్కగా ఎరుగుదును. నీవు చెబుతున్నది మానవునకు అసాధ్యం. మానవునిలో అంత శక్తి లేదు.

మానవుడు:

మానవుని శక్తి నీకన్నా ప్రాతఃకాలానికి చక్కగా తెలుసు. నీకు తెలిసినది మానవునిలోని తామసాంశమే. నిజమైన మానవుణ్ని నీవెరుగవు.

రాత్రి:

ఏమోలే, నాకెందుకు వచ్చిన తర్కం. నీవు చెప్పేదే నిజమైతే మరీ మంచిది.

మానవుడు:

నేను చెప్పేదే నిజమైతే కాదు. నేను చెప్పేదే నిజమయ్యి తీరాలి. మరో గత్యంతరం లేదు. మానవుడు నాశనం కాడు. కానేరడు.

రాత్రి:

చీకటిలో చూచిన చిత్రాలవి
కన్నుల గాంచిన వెన్నో ఉన్నవి.
భ్రాతృహననమే చూచాన్నేను.
ఘోరాలెన్నో చూచాన్నేను
దోపిడీలు, నిర్మోహపు హత్యలు
బలాత్కారములు, క్రూరకృత్యములు
మానవ పశువులు అంధబుద్ధులై
చేసిన ఘోరాల్ నేరాలెన్నో
చూచాన్నే నాకనులారా!

మానవుడు:

నీ కన్నులలో ఉందా పాపము
నీపై నున్నది దేవుని శాపము
నీ ప్రభావమున మూఢమానవులు
మేనుమరచి అయ్యెదరు దానవులు
వారిదోషమేమున్నదిందులో
నీవు విషము కలిపలే వెందులో?

ప్రకృతి:

తిమిర కిరణముల సంఘర్షణలో
దేవ దానవుల సంఘర్షణలో
పాలున్నది మానవునికి కూడా,
కాని అందులో ఉండొకతేడా.
దైత్యులు సహజతామసులు నిజమిది
దివిజులు సహజసాత్వికులు, నిజమిది
మానవునకు రెంటికి అవకాశము
అతనిముందు శుభ స్వేచ్ఛాకాశము
తన నియతికి అతడే కర్తయగు
తన కర్మల కాతడే భర్తయగు:

దైత్యుడు:

సకల సృష్టికీ మేము భర్తలం
సృష్టిస్థితి విలయాల కర్తలం
భృకుటి విలాసమాత్ర పరికంపిత
త్రిలోకాలనూ పాహి పాహి యన
పరిపాలింతుము విశ్వమంతయును.
జంకుగొంకు ఎరుగకావంతయును
ఎవ్వరమమ్ము ఆడ్డలుధుమూగిల
మృత్యు శిఖర సోపానారూఢులు?

రాత్రి:

నిజము, నిజము దానవుడు నుడివినది
ఎన్నిమార్లు క్రిందులు మీదైనా
చివరకు గెలుపు చీకటిని తథ్యము
చూస్తూనే ఉన్నానిది నిత్యము.

ప్రకృతి:

నిశకీ, నిశాచరులకూ స్నేహము
ఎరుగుదు రంచిరు నిస్సందేహము.

దైత్యుడు:

రజనీ సహచరి మా ప్రియుదాంధవి
మాకు త్రోవచూపదు: ఐతేనేం
అస్మాకమా మా త్రోవలు చూపదు,
తద్విసీల జలదాని తాస్పనవ
మృదుచ్ఛాయగని నర్తించును మా
హృన్మయూరములు
ఆ మెజోడులేనిచే సాగిపోక
అడుగైనా మా మహాభిమానం.

జిజీవిష:

సుఖజీవన మందరికీ కామ్యం
ఇది జనులందరి సర్వస్వామ్యం
మృత్యువుకన్న జీవితం ప్రబలం
నిలువలేదు ప్రకృతిచ అతి పలం
ఆడుతుంది నిశలోన ప్రదీపం.
దానికి నిరుగుడు దినకర దీపం
తప్పదు తుదకు మానవుని విజయం
జగతి ఇచ్చుచున్నది యీ అభయం

మానవుడు:

పలాతకమ్మో ప్రతీపశక్తులు
ప్రభూతమౌతవి విభాత రక్తులు
దిశాంతములలో నిశాంతకాంతులు
ప్రశాంత హసంత జ్వలంత కాంతులు
పరాస్తమౌతవి సమస్త భ్రాంతులు
శాంతములలో నిశాంతకాంతులు.

ప్రకృతి

అసుర సంధ్యలు గతించునులే
ప్రాతరాతప ధౌత ధాతిని
విహగగీతులు నుతించునులే.
ఇనగణమ్ముల మృదుమనమ్ముల
హర్షచంచల నిస్వనమ్ములు
గీతికా వలయాలరీతిని
సకల దిశలను దుతించునులే
అసురసంధ్యలు గతించునులే.
విశ్వ విహరణ వాటికలలో
మృదువినోదపు నాటికలలో
సూత్రధారిణి పులుగుబెలుగులు
మిమ్ములను ఆమంతించునులే
అసుర సంధ్యలు గతించునులే.

జిజీవిష:

సంతాపిత లోకాలన్నిటికీ
తృషా భీకరాస్త్రులు తీర్చుటకై
అమృత నిర్ఝరం ప్రవహించునులే.
కాళరాత్రిలో అంధ జనులకై
విశ్వచక్షు వొకటుదయించునులే.
నైశపరీక్షణ విఫల మవనులే
ఈ రజని నాగరమున కవ్వల
ప్రాత సిరిము కనవచ్చునులే.
విశ్వ హృదయమొక సహస్రదళమై
వేయి కనులు పిడివడ విచ్చునులే,
విశ్వావేదన విఫలమవదులే
నైశపరీక్షణ విఫల మవదులే.

[తథాస్తు]

(ఆల్ ఇండియా రేడియో, సౌజన్యాన.)

ఏప్రిల్ 1 వ తేదీని భారత విమానదళ 22 వ వార్షికోత్సవం జరిగినది. ఆ సందర్భంలో ప్రధాని నెహ్రూ ఎయిర్ మార్షల్ ముఖర్జీని అభినందిస్తూన్న చిత్రం.